

Päähaku, kulttuurien tutkimuksen kandiohjelma

Valintakoe 9.5.2019 klo 13.00–17.00

Kirjoita henkilö- ja yhteystietosi tekstaamalla.

Kirjoita nimesi latinalaisilla kirjaimilla (abcd...), älä esimerkiksi kyrillisillä kirjaimilla (абгд...).

Jos sinulla ei ole suomalaista henkilötunnusta, kirjoita sen asemesta syntymäaikasi.

Kirjoita henkilötietosi kaikille sivuille.

Sukunimi	
Kaikki etunimet	
Henkilötunnus	
Sähköpostiosoite	
Puhelinnumero	

Tarkista sivunumeroiden avulla, että olet saanut kaikki sivut.

Kirjoita alla olevaan laatikkoon nimikirjoituksesi merkinä siitä, että olet tarkistanut edellä mainitut asiat.

Nimikirjoitus	
---------------	--

Jos haluat, että tehtäviin kirjoittamasi vastaukset arvostellaan, jätä alla oleva laatikko tyhjäksi.

Jos haluat, että tehtäviin kirjoittamiasi vastauksia ei arvostella, kirjoita alla olevaan laatikkoon teksti "*Haluan, että vastauksiani ei arvostella*". Tässä tapauksessa saat vastauksistasi nolla pistettä.

Arvostelusta luopuminen	
-------------------------	--

Lue huolellisesti kaikki ohjeet läpi

- Tarkista, että saamassasi koenipussa on kansilehden ja ohjesivun (sivut 1–2) lisäksi:
 - kysymys- ja vastausosio (sivut 3–8)
 - erillinen aineisto-osio (sivut 9–10)
 - yksi ruutupaperiarkki omia muistiinpanoja varten (konseptipaperi)
- Arvioinnissa kiinnitetään huomiota asiakokonaisuuksien hahmottamiseen, käsitteelliseen täsmällisyyteen, kielellisen ilmaisun selkeyteen ja kykyyn tarkastella alan keskeisiä kysymyksiä. Osassa 2 arvioidaan lisäksi kykyäsi soveltaa tietämystäsi alan keskeisistä kysymyksistä annettuun aineistoon.
- Kirjoita vastauksesi suomeksi tai ruotsiksi. Muilla kielillä kirjoitettuja vastauksia ei huomioida arvostelussa.
- Kirjoita kukin vastaus sille varattuun tilaan. Arvostelija ei huomioi merkintöjä, jotka ovat vastaukselle varatun tilan ulkopuolella.
- Kirjoita lyijykynällä ja selvällä käsialalla. Arvostelija tulkitsee tulkinnanvaraiset merkinnät vähiten pisteitä tuottavan vaihtoehdon mukaisesti.
- Voit luonnostella vastauksiasi ruutupaperille. Ruutupaperille tekemiäsi merkintöjä ei huomioida arvostelussa. Olet saanut yhden arkin ruutupaperia. Voit tarvittaessa pyytää lisää ruutupaperia valvojalta.
- Pidä koemateriaalisi niin, että lähelläsi istuvat hakijat eivät pysty katsomaan vastauksiasi ja merkintöjäsi.

Pisteyttäminen

Valintakoe pisteytetään asteikolla 0–100. Näet osakohtaiset pisteet tässä:

Osa	Voit saada	Sinut voidaan valita vain, jos saat
1	0–60 pistettä	vähintään 30 pistettä
2	0–40 pistettä	vähintään 20 pistettä
yhteensä	0–100 pistettä	

Osa 1 perustuu ennakkomateriaaliin ja osa 2 ennakkomateriaaliin ja kokeessa jaettavaan aineistoon.

Mikäli et saa vaadittavaa vähimmäispistemäärää kokeen ensimmäisestä osasta, kokeesi toisen osan vastaukset jätetään arvostelematta.

Kun aiot palauttaa koepaperit

Muista kirjoittaa koepaperinipun kansilehdelle allekirjoituksesi, sekä nimesi kaikille pyydetyille sivuille. Kun lähdet palauttamaan koepapereita, ota mukaasi kaikki tavarat istumapaikaltasi. Palauta kaikki saamasi paperit, myös suttupaperit, vaikket olisikaan tehnyt joitakin tehtäviä tai mitään tehtäviä. Todista henkilöllisyytesi, kun palautat paperit. Kokeen valvoja merkitsee kokeeseen osallistumisen ja koepapereiden palautuksen osallistujalistaan. Tarvittaessa saat kokeen valvojalta erillisen todistuksen valintakokeeseen osallistumisesta.

OSA 1: Valintakoe kirjallisuuteen perustuvat tehtävät (0–60 pistettä)

Osan 1 tehtävät perustuvat seuraavaan valintakoe kirjallisuuteen:

- 1) Enqvist, Johanna: Hetken kestää elo tää, sekin synkkää ja ikävää – traumaattisten perintöjen terminologiaa. Ilmestynyt julkaisussa Suomen Museo 2018.
- 2) Sämskilahdi, Nina: Konfliktinjälkeiset kulttuuriympäristöt, muisti ja materiaalisuus. Ilmestynyt julkaisussa TAHITI 1/2016.
- 3) Kangas, Reetta: Tito Pravdan pilapiirroksissa 1949–1950. Ilmestynyt julkaisussa Idäntutkimus 1/2016.
- 4) Savolainen, Ulla: Lapsuuden loppu ja Inkerinmaa Juhani Konkan muistelmateoksissa. Kasvu, ylirajaisuus ja kahden nykyisyyden muisti. Ilmestynyt julkaisussa Elore 2/2018.
- 5) Aula, Inkeri: Aistikävely kaupunkimaisemaan. Yhteisen tilan kokemus ja joutomaiden polut. Ilmestynyt julkaisussa Elore 1/2018.
- 6) Hakola, Outi: Kuolemissen affektiivinen mainonta yhdysvaltalaisien saattohoitokotien markkinoinnissa. Ilmestynyt julkaisussa Lähikuva 3/2018.

Määrittele seuraavat kuusi (6) käsitettä. Kirjoita vastaukset selkeästi käyttäen oikeakielisiä kokonaisia virkkeitä, ei luetelmaviivoja. Älä ylitä viivoitettua vastaustilaa.

1. Vaikea perintö (Enqvistin ja Sämskilahden artikkeleiden mukaan)

2. Rakennepöly (Kankaan artikkelin mukaan)

3. Kulttuurinen muisti (Savolaisen artikkelin mukaan)

4. Rikkaruohottunut maisema (Aulan artikkelin mukaan)

5. Affektiivinen mainonta (Hakolan artikkelin mukaan)

6. Dialoginen unohtaminen (Sääskilahden artikkelin mukaan)

OSA 2: Aineistoon perustuvat tehtävät (0–40 pistettä)

Osan 2 tehtävät perustuvat seuraavaan aineistoon:

2.1 Tekstikatkelmat (sivulla 5–6) seuraavista lähteistä:

- 1) 20 kertomusta siitä, mitä vanhuksille oikeasti tapahtuu hoivakodeissa: "Viranomaisille ei tietenkään saa kertoa." – Iltta-Sanomat 30.1.2019 (<https://www.is.fi/kotimaa/art-2000005982509.html>)
- 2) Yksityisten hoivajätien palvelukodeissa vallitsee pelon ilmapiiri. – Hoitajien keskustelufoorumi. Hoitajat.net (<https://hoitajat.net/ajankohtaista/yksityisten-hoivaj%C3%A4ttien-palvelukodeissa-vallitsee-pelon-ilmapiiri-r757/>)

2.2 Kuva-aineisto (sivuilla 9–10):

- 1) Kuvat 1–2. Näkymä Inarin Sovintovaaran kahvion parkkipaikalta. (Kuva: Lapin synkkä kulttuuriperintö/Suzie Thomas)
- 2) Kuva 3. Saksalaisvalmisteiseen rynnäkötykkiin kiinnitetty kyltti Inarin Sovintovaaralla. (Kuva: Lapin synkkä kulttuuriperintö/Suzie Thomas)

Perehdy huolellisesti aineistoon. Kirjoita vastauksesi selkeästi esseemuodossa käyttäen oikeakielisiä kokonaisia virkkeitä, ei luetelmaviivoja. Vastaa molempiin kysymyksiin.

Tehtävä 2.1: Vastaa tekstiaineiston 2.1 pohjalta

Analysoi alla olevia tekstikatkelmia 1 ja 2 tarkastellen niissä esiintyvää affektiivista dynamiikkaa. Hyödynnä analyysissäsi Anna Rantasilan artikkelia Tahmaiset affektit. Fukushima Daiichin ydinonnettomuus YLE:n uutisoinnin verkkokommenteissa. (Lähikuva 3/2018). Vastaustila on tekstikatkelmien alla. Älä ylitä viivoitettua vastaustilaa.

Tekstikatkelma 1:

Tekstikatkelma on poistettu tekijänoikeussyistä.

Tehtävä 2.2: Vastaa kuva-aineiston 2.2 pohjalta

Inarin Sovintovaaran laella on näköalapaikka ja kahvio, jonka terassilta aukeaa näkymä Inarijärvelle. Kahvion pysäköintialueella on harrastajavoimin rakennettu näyttely, jossa on esillä muun muassa jatkosodan taisteluihin osallistunut saksalaisvalmisteinen rynnäkkötykki, vuonna 1944 alas ammutun, Muttusjärveen pudonneen saksalaisen Junkers-lentokoneen pyrstö, ja perinteisiä Inarijärven puuveneitä. Rynnäkkötykki oli Suomen Puolustusvoimien käytössä 1960-luvulle asti, minkä jälkeen se toimi armeijan harjoitusmaalina ja oli vähällä tuhoutua, kunnes sotahistorian harrastajat ottivat sen talteen. Lentokoneen etuosa nostettiin 1960-luvulla ja romutettiin pian sen jälkeen. Lapin sotahistoriallisen seuran jäsenet paikallistivat myöhemmin koneen muut jäänteet ja nostivat pyrstön vuonna 2003. Viime vuosina Pidä Lappi siistinä ry. on siivonnut erämaa-alueita sotaromusta pääasiassa Etelä-Suomesta saapuneiden talkoolaisten voimin.

Analysoi valokuvien (sivulla 9–10), taustatietojen ja lukemiesi artikkelien pohjalta Sovintovaaran näyttelyä perinnöllistymisen ja vaikean kulttuuriperinnön näkökulmasta. Pohdi mitä 'näyttelyesineet' ja niiden historia kertovat lähimenneisyyden käsittelystä ja sodan merkityksestä osana paikallista identiteettiä Pohjois-Suomessa. Älä ylitä viivoitettua vastaustilaa.

Kulttuurien tutkimuksen valintakoe: arvosteluperusteet

Osa 1: Valintakoe kirjallisuuteen perustuvat tehtävät (0–60 pistettä)

1. Vaikea perintö (Enqvistin ja Sääskilahden artikkeleiden mukaan)

A. Kriteerit/konnotaatio/ hakija yhdistää termin seuraaviin asioihin (3 pistettä) (Enqvist)

Historian traagisiin, väkivaltaisiin ja traumaattisiin piirteisiin viittaavat termit vaikea [engl. difficult], synkkä [dark], negatiivinen [negative], kiistanalainen [contested] ja ristiriitainen [dissonant] ja että ne kuuluvat menneisyyttä ja kulttuuriperintöä tutkiviin tieteenaloihin.

B. Sisältö: hakija ymmärtää mistä on kysymys (4 pistettä)

Ilmaisut sisältävät oletuksen siitä, että tiettyjen menneisyydestä muistuttavien jälkien käsittely on edelleen vaikeaa, ahdistavaa, torjuttua tai jopa kiellettyä.

C. Vaikea perintö on useimmin käytetty termi muisti- ja politiikan tutkimuksessa (2 piste)

D. Kipeän ja vaikean menneisyyden käsittely ja tutkiminen (1 pistettä) Sääskilahti

Menneisyyden muistikiistoissa tulevat materiaalista perintöä ympäröivät kulttuuriset, taloudelliset, poliittiset ja affektiiviset prosessit tulevat näkyviksi. Hävettävästä, tuhoavasta natsiperinnöstä on haluttu sodan jälkeen eroon, mutta nykytilanteessa se on nostettu esiin, suojeltu ja sille on toisinaan annettu myös kulttuuriperintökohteen asema. Käsitykset siitä, mitä suojeltava kulttuuriperintö on, ovat alkaneet muuttua. Kipeästä menneisyydestä kertovia kohteita on entistä useammin alettu ottaa suojelun ja kulttuuriperintöohjelmien piiriin.

Toisen maailmansodan perintöön on kohdistunut viime vuosikymmeninä valtava kiinnostus, mikä on näkynyt turismina, näyttelyinä, historiallisen fiktion, aiheeseen liittyvän historian tutkimuksen ja kipeää menneisyyttä käsittelevien elokuvien ja tv-sarjojen kasvavana suosiona.

2. Rakenneanalyysi (Kankaan artikkelin mukaan)

A. Kriteerit/hakija ymmärtää mistä on kysymys (4 pistettä)

Rakenneanalyysi (compositional interpretation), keskittyy erityisesti kuvan sisällön ja muodon tulkitsemiseen. Keskittyessään rakenteeseen tämä menetelmä kuitenkin sivuuttaa kuvien kontekstin. Kangas täydentää sitä käyttämällä yhteiskunnallista kontekstualisointia, johon Michael Baxandall (1988, 29–30) viittaa termillä period eye.

B. Aikalaiskuvausmallinnus (3 pistettä)

Tämä analyysimenetelmä tuo kuvan alkuperäisen kontekstin osaksi tulkintaa ja pyrkii mallintamaan tapaa, jolla aikalainen olisi kuvan mahdollisesti ymmärtänyt (3 pistettä)

C. Halutun kuva välittäminen (2 pistettä)

Rakenneanalyysin ja kontekstualisoinnin kautta tutkitaan sitä, millainen virallinen viesti kuvien avulla haluttiin välittää. (2 pistettä)

D. Esimerkki Tito: (1 piste)

Analysoimalla tapoja, joilla Tito kuvattiin visuaalisessa propagandassa, on mahdollista hahmottaa, millä tavoin Neuvostoliitossa pyrittiin vaikuttamaan kansalaisten näkemyksiin Jugoslavian johtajasta.

3. Kulttuurinen muisti (Savolaisen artikkelin mukaan)

Kulttuurinen muisti on representaatioita (kertomuksia, kuvia ja rituaaleja), joissa menneisyys siirtyy nykyhetkeen ilmaisemaan ja vakiinnuttamaan yhteisön ja yksilön itseymmärrystä. (2 p.)

Se on dynaamista ja välittyvää kulttuuristen representaatioiden tulkintaa. (2 p.)

Se muuntelee, tulkitsee ja rakentaa uudennlaisia merkityksiä (2 p.)

Voidaan puhua muistin välittymisestä (mediation) ja uudelleen välittymisestä (remediation). (2 p.)

Sitä ohjaavat kulttuurissa olevat kollektiivisesti tunnistetut resurssit ja mallit ohjaavat tapoja ymmärtää ja tuottaa menneisyyttä nykyhetkessä (2 p.)

4. Rikkaruohottunut maisema (Aulan artikkelin mukaan)

Rikkaruohottunut maisema -käsitteen avulla voidaan tarkastella inhimillisten ja ei-inhimillisten toimijoiden ennalta määräämätöntä vuorovaikutusta maisemassa ja maisemaan; reittien ja kohtaamisten maisemaa. (3 p.)

Se on eri toimijoiden dynaaminen muodostelma, sommitelma, monimuotoinen lajien sekoittuneisuus. (2 p.)

Rikkaruohottunut maisema ei ole täysin ihmisen toiminnan tuhoama mutta ei myöskään koskematonta luontoa. (2 p.)

Rikkaruohottuneen maiseman tarkastelu avaa uusia näkökulmia eri lajien tapoihin olla maailmassa sekä elämän mahdollisuuksista tuhoutuneissa ympäristöissä. (2 p.)

Käsite on lähtöisin Anna Tsingiltä. (1 p.)

5. Affektiivinen mainonta (Hakolan artikkelin mukaan)

Hyödyntää Sara Ahmedin käsitettä affektista ja affektitaloudesta sekä mainonnan tahmaisuudesta. (2 p.)

On oleellinen osa affektiivista kapitalismia, (Eva Illouz) ts. affektiivisen mainonnan konteksti ja yhteys markkinatalouteen. (2 p.)

Rationaalisen ja faktoihin perustuvan mainonnan sijaan affektiivisella mainonnalla pyritään vaikuttamaan kuluttajan tunteisiin. Tuotteista rakennetaan osa asiakkaiden elämänhallinnan projekteja, sosiaalisia verkostoja ja mediasisältöjä. Esimerkkinä Hakola käyttää yhdysvaltalaisista Saattohoito-mainontaa, jossa negatiiviset mielikuvat ja tunteet kuolemasta muutetaan positiivisiksi erilaisten pelastustarinoiden avulla. Affektiivisessä mainonnassa tunteet ja hyödykkeet nivotaankin yhteen siten, että kuluttajalle luodaan ratkaisumalleja ja tarpeita hyödyntäen sekä negatiivisia että positiivisia tunteita. (5 p.)

Käsitteellinen täsmällisyys ja ilmaisun selkeys (1 p.)

6. Dialoginen unohtaminen (Sääskilahden artikkelin mukaan)

Aleida Assmanin määrittelemä tapa/muoto vaikean/kipeän kulttuuriperinnön unohtamisessa ja muistamisessa. (2 p.)

On yksi neljästä unohtamisen ja muistamisen prosessin yhteenkietoutuneista muodoista (muut: 2. muistamisen moraalinen funktio, 3. muistaminen transitiivisten prosessien vaihe, 4. dialoginen muistaminen) (2 p.)

Dialogisessa unohtamisessa korostuu vaikeneminen. Sen tarkoitus on estää väkivallan uudelleenpuhkeaminen. Vaikenemisen strategia on yleinen sodanjälkeisessä amnesiassa. Sääskilahden artikkelissa esimerkkinä on Rovaniemi, jossa vaikeasta kulttuuriperinnöstä on vaiettu ja menneisyydestä kertova ympäristöä ei ole suojeltu. (5 p.)

Käsitteellinen täsmällisyys ja ilmaisun selkeys (1 p.)

Osa 2: Aineistoon perustuvat tehtävät (0–40 pistettä)

Tehtävä 2.1: Vastaa tekstiaineiston 2.1 pohjalta

Termien määrittely: Affektit ja affektiivinen dynamiikka/intensiteetti (Lyhyt, selkeä määrittely riittää) (max 2 p.)

Kertomusten toimijoiden/hahmojen ja heidän välistensä suhteiden tunnistaminen: Hoitajat, vanhukset, omaiset, hoivakotien johto ja omistajat (max 4 p.)

Tunteiden ja keuhollisuuden tunnistaminen: Esim. nälkä, likaisuus, lääkkeet, esineellistäminen; pelko, alistuminen, viha, rakkaus. (max 4 p.: 2 p. yleistä luonnehdintaa – 2 p. tarkempaa erittelyä esimerkein)

Kerronnan ja argumentaation analyysi: Kertojien näkökulmat ja positiot (esim. uhri), argumentaation keinot (toisto, tunteita herättävät sanat) (max 4 p.: 2 p. – yleistä luonnehdintaa – 2 p. tarkempaa erittelyä esimerkein)

Affektiivisen dynamiikan soveltaminen teksteihin: Miten ja mihin suuntaan teksteissä ohjataan lukijoiden tunteita? Esim. havaintoja otsikoista, verkkosivustojen luonteesta, ”tahmaisista” ilmaisuista ja ilmiöistä. (max 4 p.: 2 p. yleistä luonnehdintaa – 2 p. tarkempaa erittelyä esimerkein)

Kirjallinen ilmaisu ja jäsentely (max 2 p.)

- 2 p. Sujuva ja virheetön kieli, selkeä jäsentely
- 1 p. Kieli sujuvaa ja lähes virheetöntä, jäsentely varsin selkeä
- 0 p. Kielivirheitä, jäsentely hajanainen

Tehtävä 2.2: Vastaa kuva-aineiston 2.2 pohjalta

Sovintovaaran näyttelyn tulkinta: paikan voi tulkita esimerkkinä *vaikean kulttuuriperinnön* käsittelystä ja *menneisyydenhallinnasta* aineellisen kulttuuriperinnön avulla. Sinne paikallisen yrittäjän toimesta kerätyt esineet muistuttavat kävijöitä menneestä ja tekevät Sovintovaarasta muistamisen paikan, vaikka niillä ei sinänsä olekaan mitään yhteyttä juuri Sovintovaaraan. Esineiden tuominen näkyvälle paikalle mahdollistaa vaikean menneisyyden yhteisöllisen käsittelyn ja siihen sisältyvien kiistojen ja ristiriitojen ratkaisun. (4 p.)

Sovintovaaran esineiden muuttuminen vuosikymmenten saatossa armeijan harjoitusmaaleista yms. museaalisesti kiinnostavaksi paikalliseksi kulttuuriperinnöksi edustaa *perinnöllistymisprosessia*. (2 p.)

'Perinnöllistymisprosessin' tarkempi määrittely. (2 p.)

Paikallinen vs. ulkopuolinen näkökulma kulttuuriperintöön: siinä missä esineet ovat paikallisten silmin merkkejä lähihistorian tapahtumista, ulkopuolisten silmin tällainen aineisto näyttäytyy usein Lapin 'koskematonta' luontoa rumentavana sotaromuna, mistä esimerkkinä on Pidä Lappi siistinä ry:n toiminta. Useimmat yhdistyksen siivoustalkoisiin osallistuneista ovat olleet Etelä-Suomesta kotoisin. (2 p.)

Kuvien havainnointi: Sovintovaaran näyttelyssä aineisto esitetään osana paikallista, lappilaista menneisyyttä ja identiteettiä, sulassa sovussa mm. puisten perinneveneiden kanssa. Kokonaisuus muistuttaa 'ite' tehtyä kotiseutumuseota. (2 p.)

Kuvien havainnointi: tykkiin kiinnitetty "ethän koske" –kyltti allevivaa sen museaalisuutta, koska museoesineisiin ei tyypillisesti saa koskea, vaikka se tässä tapauksessa onkin erikoista (tykki tuskin vahingoittuu kosketuksesta). (2 p.)

Kuvien havainnointi: 'näyttelyä' ympäröivä mukulakivireunus osoittaa sen olevan muistamisen paikka, menneiden tapahtumien symboli, hieman samaan tapaan kuin Taavetti Lukkarisen hirttopuun ympärille rakennettu rauta-aita (Ikäheimo & Äikäs). Reunus ja sijainti tekevät paikasta muistomerkin. (2 p.)

Oheislukemistona olleisiin artikkeleihin viittaaminen ja niiden hyödyntäminen taustatietona. (2 p.)

Vastauksen oikeakielisyys, hyvä jäsentely ja selkeä ilmaisu. (2 p.)